

Udskriftsdato: 15. juni 2026 (Gældende)

Delvist afslag fra Justitsministeriet på aktindsigt i tilladelser til eksport af våben mv. til Rusland siden 2008

Ministerium: Folketingets Ombudsmand

Journalnummer: Sag nr. 15/00988

Delvist afslag fra Justitsministeriet på aktindsigt i tilladelser til eksport af våben mv. til Rusland siden 2008

Svar til journalist A

23-06-2015

Sag nr. 15/00988

Aktindsigt hos Justitsministeriet – tilladelse til eksport af våben mv. til Rusland

Jeg har nu færdigbehandlet sagen.

Jeg mener ikke, at jeg kan kritisere, at Justitsministeriet har undtaget visse oplysninger i tre virksomheders sager om tilladelser til udførsel af våben mv. fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 30, nr. 2.

Nedenfor kan du læse nærmere om baggrunden for resultatet af min undersøgelse. Fra s. 10 er der en sagsfremstilling.

Ombudsmandens udtalelse

1. Sagens genstand og baggrund

Sagen drejer sig om Justitsministeriets delvise afslag på aktindsigt i sager om tilladelser til udførsel af våben mv. til Rusland siden 2008.

Det fremgår, at du den 1. april 2014 anmodede Justitsministeriet om aktindsigt i alle tilladelser og øvrige dokumenter i ministeriets sager om tilladelse til udførsel af våben mv. til Rusland i den nævnte periode. Det bemærkes i den forbindelse, at (både midlertidig og permanent) udførsel af våben mv. omfattet af våbenlovens § 6 kræver justitsministerens tilladelse.

Ved afgørelser af 4. og 24. juni 2014 – som fastholdt ved afgørelse af 19. februar 2015 – meddelte Justitsministeriet dig delvis aktindsigt i de sager, som ministeriet havde identificeret som værende omfattet af din anmodning. Det drejede sig om et antal sager fordelt på i alt syv virksomheder. Ministeriet gav dig fuld aktindsigt i fire af virksomhedernes sager om udførselstilladelse. For så vidt angår de resterende tre virksomheders sager, undtog ministeriet en række oplysninger i dokumenterne med henvisning til offentlighedslovens § 30, nr. 2, om oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende.

Justitsministeriet overvejede i forbindelse med afgørelserne meroffentlighed efter offentlighedslovens § 14, stk. 1, men fandt ikke grundlag for at give dig yderligere aktindsigt.

2. Undtagelse af oplysninger efter offentlighedslovens § 30, nr. 2

2.1. Justitsministeriet har som nævnt undtaget en række oplysninger i dokumenterne vedrørende tre virksomheders udførselstilladelser med henvisning til bestemmelsen i § 30, nr. 2, i offentlighedsloven (lov nr. 606 af 12. juni 2013 om offentlighed i forvaltningen). Bestemmelsen lyder således.

”§ 30. Retten til aktindsigt omfatter ikke oplysninger om

...

2) tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold el.lign., for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at anmodningen ikke imødekommes.”

Offentlighedslovens § 30, nr. 2, svarer til § 12, stk. 1, nr. 2, i den tidligere offentlighedslov fra 1985 og har til formål at tilgodese private erhvervsinteresser.

Følgende fremgår bl.a. af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. lovforslag nr. L 144 af 7. februar 2013:

”Bestemmelsen i nr. 2 er enslydende med den gældende lovs § 12, stk. 1, nr. 2.

Bestemmelsen forudsætter – i modsætning til nr. 1 – at forvaltningsmyndigheden foretager en *konkret vurdering*, der falder i to led. Myndigheden skal først tage stilling til, hvorvidt der er tale om oplysninger vedrørende forretningsforhold mv. Er det tilfældet, skal myndigheden dernæst foretage en vurdering af, om aktindsigt i disse oplysninger må antages at indebære en nærliggende risiko for, at der – typisk af konkurrencemæssige grunde – påføres den pågældende person eller virksomhed navnlig økonomisk skade af nogen betydning.

Der vil i forhold til oplysninger, der er omfattet af nr. 2, gælde en *klar formodning* for, at udlevering af oplysningerne vil indebære en nærliggende risiko for, at virksomheden eller den person, oplysningerne angår, vil lide skade af betydning.

Forvaltningsmyndighederne bør dog – som hidtil – *indhente en udtalelse* fra den, oplysningerne angår, for at få belyst risikoen for, at en udlevering af oplysninger om forretningsforhold mv. vil medføre den nævnte risiko for økonomisk skade.

Der henvises i øvrigt til beskrivelsen af gældende ret i betænkningens kapitel 17, pkt. 3 (side 651 ff.). Om kommissionens overvejelser henvises til betænkningens kapitel 17, pkt. 5.3 (side 706 f.).”

Det må lægges til grund, at sigtet med bestemmelsen er at beskytte hensynet til erhvervsmæssige (økonomiske) interesser og således navnlig at undtage oplysninger, der af andre virksomheder mv. kan udnyttes i konkurrencemæssigt øjemed (navnlig forretningshemmeligheder).

Som eksempler på oplysninger omfattet af bestemmelsen nævner betænkning nr. 1510/2009 om offentlighedsloven, s. 706, bl.a. produktionsmetoder, produktionsforhold, forretningsforbindelser, kundelister, forretningsbetingelser, kontraktvilkår, forretningsmæssige strategier og markedsføringstiltag. Også oplysninger om etableringsomkostninger, driftsomkostninger, salgsomkostninger samt oplysninger om virksomhedens regnskaber og økonomiske forhold i øvrigt, herunder dens skattemæssige situation, nævnes som eksempler på omfattede typer oplysninger.

Jeg henviser også til Mohammad Ahsan, Offentlighedsloven med kommentarer (2014), s. 521 ff., herunder det på s. 523 anførte om, at oplysninger om økonomiske forhold i bred forstand i praksis er anset for omfattet af bestemmelsen. Således er bl.a. vederlagsoplysninger i en kontrakt, udgiftsoplysninger, afsætningsmuligheder samt prisfastsættelsesovervejelser omfattet af bestemmelsen.

Selv om oplysningerne efter deres karakter er omfattet af § 30, nr. 2, vil de ikke kunne udtages med hjemmel i bestemmelsen, hvis de er offentligt tilgængelige, f.eks. via offentlige myndigheders registre eller statistikker eller via en hjemmeside, idet oplysningerne i så fald ikke kan anses for fortrolige. Se bl.a. Jon Andersen, Offentlighed i forvaltningen (2013), s. 264.

Som det fremgår af de ovenfor citerede forarbejder, er bestemmelsen kun anvendelig, hvis meddelelse af aktindsigt efter en konkret vurdering må antages at indebære en nærliggende risiko for, at der påføres den pågældende person eller virksomhed skade, navnlig et økonomisk tab af nogen betydning.

Som det imidlertid også fremgår af forarbejderne, vil der i forhold til oplysninger omfattet af bestemmelsen gælde en "klar formodning" for, at udlevering af oplysningerne vil indebære en nærliggende risiko for, at virksomheden eller den person, oplysningerne angår, vil lide en sådan skade. Se også betænkning nr. 1510/2009 om offentlighedsloven, s. 1005.

Om det nærmere indhold af formodningsreglen henviser jeg til Mohammad Ahsan, Offentlighedsloven med kommentarer (2014), s. 530, hvor bl.a. følgende er anført:

"Hverken de specielle bemærkninger eller betænkningen indeholder noget nærmere om baggrunden for eller den nærmere betydning af formodningsreglen. Det må antages, at reglen skal ses i sammenhæng med, at myndigheden, der skal foretage den endelige skadesvurdering, typisk ikke vil have de nødvendige forudsætninger for at vurdere, om en udlevering af oplysningerne om drifts- eller forretningsmæssige forhold mv. omfattet af § 30, nr. 2, rent faktisk vil påføre den pågældende virksomhed skade. Derfor anføres det også i de specielle bemærkninger til § 30, nr. 2, (...), at myndigheden bør indhente en udtalelse fra vedkommende virksomhed mv. I de tilfælde, hvor virksomheden giver udtryk for, at en udlevering vil påføre konkrete skadevirkninger for virksomhedens økonomi, og begrundet dette, må formodningsreglen indebære, at myndigheden normalt ikke behøver yderligere dokumentation for, at betingelserne for at begrænse aktindsigten efter § 30, nr. 2, er opfyldt."

Det anføres dog videre samme sted (s. 530 f.), at formodningsreglen ikke ændrer ved, at myndigheden (for en principiel betragtning) fortsat skal foretage en konkret vurdering af, om udleveringen vil indebære en nærliggende risiko for, at der påføres virksomheden navnlig et økonomisk tab af nogen betydning.

Bl.a. med henvisning til tidligere ombudsmandspraksis angiver kommentaren således, at kravet om den konkrete vurdering indebærer, at f.eks. en generel angivelse af hensynet til konkurrencemæssige forhold på det pågældende område, den blotte gengivelse af bestemmelsens ordlyd eller en generel vurdering af risikoen for tab ikke i sig selv er nok til at meddele afslag på aktindsigt.

2.2. I de førnævnte tre virksomheders sager har Justitsministeriet undtaget oplysninger om bl.a. arten (navnene) og prisen på de våben mv., der er søgt om udførselstilladelse til. Endvidere har ministeriet undtaget oplysninger om modtagere af produkterne. I dokumenter om virksomheden C er desuden undtaget oplysninger om formålet med tilladelserne.

Justitsministeriet har henvist til, at det er ministeriets vurdering, at det er af væsentlig økonomisk betydning for de berørte virksomheder, at din aktindsigtsanmodning ikke imødekommes for så vidt angår de pågældende oplysninger. Det fremgår, at ministeriet herved har lagt vægt på de udtalelser om mulige økonomiske skadevirkninger, som ministeriet har indhentet under behandlingen af sagen. Af ministeriets udtalelse af 27. marts 2015 fremgår i den forbindelse, at virksomhedernes udtalelser er tillagt ”væsentlig betydning” i forbindelse med de trufne afgørelser.

Virksomhedernes udtalelser er indhentet ad flere omgange, idet Justitsministeriet (i forbindelse med beslutningen om genoptagelse af sagen) fandt anledning til at bede virksomhederne om nærmere at konkretisere, hvilke økonomiske skadevirkninger en imødekommelse af aktindsigtsanmodningen kunne have for dem, herunder navnlig hvordan aktindsigt i oplysningen om selve arten/navnet på det udførte produkt kunne påføre den enkelte virksomhed økonomisk skade.

Virksomheden C har i sin supplerende udtalelse bl.a. anført, at meddelelse af aktindsigt som ønsket vil betyde, at kunder ikke vil have tillid til, at der er den nødvendige fortrolighed omkring anskaffelsen af forsvarsudstyr, hvilket vil indebære en nærliggende risiko for tab af kunder og dermed betydelige økonomiske tab for virksomheden. Virksomheden vurderer, at der vil blive tale om et omsætningstab på 100-200 millioner kr. over de kommende år. Også de to øvrige virksomheder har nærmere uddybet begrundelsen for, at imødekommelse af aktindsigtsanmodningen vil have økonomiske konsekvenser for virksomhederne, idet det bl.a. er anført, at virksomhedernes konkurrenter vil anvende oplysningerne til bl.a. at søge at bryde kunderelationer og dermed fjerne virksomhederne fra markedet. Den ene virksomhed – D – har anslået, at det vil betyde et tab på mindst 10 millioner euro over en årrække.

2.3. Du gør i klagen til mig bl.a. gældende, at de tre virksomheder ikke har givet konkrete begrundelser, der kan sandsynliggøre en nærliggende risiko for væsentlige tab, hvis der gives aktindsigt som ønsket. At andre virksomheder har accepteret, at oplysningerne udleveres, vidner efter din opfattelse endvidere om, at aktindsigten ikke vil skade virksomhederne.

Du mener også, at det bør tillægges vægt, at oplysninger om våbeneksport har ”væsentlig offentlig interesse”, og du henviser herved til, at der i den konkrete sag er tale om ”en part i en verserende konflikt, som har verdenssamfundets fulde opmærksomhed”.

Endvidere henviser du til, at Danmark er underlagt internationale forpligtelser om kontrol af våbeneksport, og at der heri – som et væsentligt element – indgår krav om åbenhed.

I din kommentar til Justitsministeriets udtalelse af 27. marts 2015 (din e-mail af 5. maj 2015) opfordrer du mig desuden til at se bort fra Justitsministeriets henvisning til, at det af lovforslagets bemærkninger fremgår, at der er ”en klar formodning for undtagelse”. Du henviser til, at denne tilføjelse ”ikke [har] dækning i betænkningen”.

2.4. Det kan ikke give mig anledning til bemærkninger, at Justitsministeriet i denne sammenhæng har fundet, at de oplysninger, som du ikke har fået aktindsigt i, efter deres karakter er omfattet af offentlighedslovens § 30, nr. 2 (oplysninger om drifts- og forretningsforhold). Jeg henviser til det under pkt. 2.2 anførte om bestemmelsens anvendelsesområde.

Spørgsmålet er herefter, om det i tilstrækkelig grad er godtgjort, at imødekommelse af aktindsigten vil indebære en nærliggende risiko for, at der påføres de pågældende virksomheder økonomisk skade af nogen betydning. Vurderingen heraf må ske i lyset af, at der efter bestemmelsens forarbejder gælder en ”klar formodning” for, at en sådan skadevirkning vil indtræde.

Justitsministeriet har – således som forudsat i forarbejderne til § 30, nr. 2 – indhentet udtalelser fra de berørte virksomheder for at belyst risikoen for økonomisk skade for den enkelte virksomhed ved udlevering af oplysningerne.

Efter min gennemgang af dokumenterne i sagen må jeg desuden lægge til grund, at ministeriet har forholdt sig kritisk til de indhentede udtalelser, herunder fordi nogle typer oplysninger ikke er blevet undtaget fra aktindsigt, selv om den berørte virksomhed har ment, at oplysningerne var omfattet af § 30, nr. 2. Som eksempel kan nævnes oplysningen om det udførte produkts kategorisering på EU's våbenliste (senest Den Europæiske Unions fælles liste over militært udstyr, vedtaget af Rådet den 9. februar 2015, 2015/C 129/01) og oplysningen om modtagerland, som – uanset virksomhed C's indvending – er blevet udleveret til dig.

Set i lyset af at hver af de tre virksomheder i deres udtalelser til Justitsministeriet nærmere har anført, på hvilken måde en udlevering af oplysningerne vil kunne skade dem økonomisk, og med henvisning til at ministeriet må antages at have foretaget en selvstændig vurdering af skaderisikoen ved imødekommelse af aktindsigten, mener jeg ikke, at jeg har grundlag for at kritisere ministeriets vurdering af, at betingelserne for at undtage de pågældende oplysninger fra aktindsigt er opfyldt.

3.5. Dine klagepunkter giver mig endvidere anledning til at bemærke følgende:

I relation til din bemærkning om, at andre virksomheder ikke har gjort indsigelse imod udlevering af oplysningerne, og at dette viser, at der ikke vil være skadevirkninger forbundet med at give aktindsigt, har Justitsministeriet tilkendegivet, at skadevirkningen ikke skal vurderes på et generelt brancheniveau, men konkret fra virksomhed til virksomhed. Det forhold, at én virksomhed mener, at aktindsigt i virksomhedens sager om udførselstilladelser ikke er forbundet med økonomiske skadevirkninger, udelukker således ikke, at en anden virksomhed i branchen vil kunne sandsynliggøre, at der for den virksomhed vil kunne indtræde væsentlige økonomiske skadevirkninger, hvis der gives fuld indsigt i denne virksomheds udførselstilladelser.

Justitsministeriets synspunkt kan ikke give mig anledning til bemærkninger. Jeg er således enig med ministeriet i, at de syv virksomheder, hvis sager om udførselstilladelser er omfattet af din anmodning, ikke uden videre er sammenlignelige. Jeg bemærker i den forbindelse, at uanset at de produkter, som udførselstilladelse angår, alle er omfattet af våbenlovens § 6, er der tale om forskellige typer produkter, der – i hvert fald for nogle af produkternes vedkommende – udbydes på forskellige markeder. Følgelig kan vurderingen af de økonomiske skadevirkninger ved aktindsigt også falde forskelligt ud.

Justitsministeriet har – på baggrund af dine bemærkninger i klagen – desuden redegjort nærmere for Danmarks forpligtelser på grundlag af internationale aftaler mv. til at offentliggøre oplysninger om våbeneksport. Ministeriet har i den forbindelse oplyst, at Udenrigsministeriet indtil 2011 udarbejdede en årlig rapport om udførsel af våben og produkter med dobbelt anvendelse fra Danmark, hvori indgik forskellige statistiske oplysninger om meddelte tilladelser til permanent udførsel af våben mv. I 2012 blev rapporten erstattet af en årlig statistisk oversigt, som udarbejdes af Justitsministeriet. Justitsministeriet har oplyst, at det på intet tidspunkt ud fra de nævnte statistikker har været muligt at koble navngivne virksomheder med oplysninger om tilladelser til at udføre bestemte produkter til nærmere angivne lande.

Jeg forstår de nævnte bemærkninger således, at ministeriet – i lyset af at de offentliggjorte oplysninger om våbeneksportkontrol ikke omfatter detaljerede oplysninger om de konkrete våbenudførelser – har fundet, at de internationale aftaler på området ikke kan føre til et andet resultat i sagen. Ministeriets opfattelse på dette punkt kan ikke give mig anledning til bemærkninger. Jeg er således enig med ministeriet i, at de oplysninger, som er undtaget fra aktindsigt, ikke kan anses for offentligt tilgængelige og dermed uden for § 30, nr. 2's anvendelsesområde.

Du har også gjort gældende, at det må indgå i vurderingen, at din aktindsigtsanmodning angår et tema, som er af væsentlig offentlig interesse. Jeg skal i den anledning blot bemærke, at afgørende for, om § 30, nr. 2, er anvendelig, alene er, om det er af væsentlig økonomisk betydning for den berørte virksomhed, at bestemte oplysninger ikke udleveres. Hensynet til den aktindsigtssøgendes individuelle interesse i sagen indgår ikke i vurderingen. Jeg henviser til Mohammad Ahsan, Offentlighedsloven med kommentarer (2014), s. 522.

Endelig beder du mig om at se bort fra, at det i lovforslagsbemærkningerne til § 30, nr. 2, er anført, at der gælder en "klar formodning for undtagelse" for oplysninger omfattet af bestemmelsen. Du begrundet det med, at denne "formodningsregel" ikke har dækning i betænkningen om offentlighedsloven (betænkning nr. 1510/2009).

Jeg bemærker dertil, at fortolkningen af given lovregel bl.a. må ske med udgangspunkt i reglens ordlyd og forarbejder. I tilfælde af at lovforslaget bygger på en betænkning, vil både betænkning og lovforslagsbemærkninger således indgå som fortolkningsmomenter. Da lovforslagsbemærkningerne udgør grundlaget for behandlingen af lovforslaget i Folketinget, vil bemærkningerne dog gå forud for en eventuel betænkning, hvis der er uoverensstemmelser.

Se i den forbindelse de almindelige bemærkninger til forslaget til offentlighedsloven (lovforslag nr. L 144 af 7. februar 2013):

"2.3.2.20. Det kan nævnes, at Offentlighedskommissionens bemærkninger til de enkelte bestemmelser i det lovudkast, som betænkningen indeholder – med navnlig redaktionelle ændringer – er overført

til bemærkningerne til de tilsvarende bestemmelser i dette lovforslag. Bemærkningerne til de enkelte bestemmelser er desuden justeret eller udbygget i det omfang Justitsministeriet – bl.a. på baggrund af høringen over betænkningen – har fundet anledning hertil. Endvidere er der som følge af den politiske aftale, jf. ovenfor under pkt. 1.1, foretaget visse ændringer i lovforslagets bemærkninger. I lyset af en henvendelse fra Folketingets Ombudsmand er der i bemærkningerne til lovforslagets § 33, nr. 5, desuden indsat et afsnit om anvendelsen af loven i sager om anmodning om aktindsigt i dokumenter, som forventes at ville indgå i en kommissionsundersøgelse. ”

Din bemærkning giver mig derfor ikke grundlag for at foretage noget.

2.6. Justitsministeriet har ifølge afgørelserne af 4. og 24. juni 2014 overvejet, om de undtagne oplysninger burde udleveres til dig efter princippet om meroffentlighed, jf. offentlighedslovens § 14, stk. 1, men har ikke fundet grundlag herfor. Det fremgår, at ministeriet i den forbindelse har foretaget en afvejning af på den ene side det hensyn, der ligger bag offentlighedslovens § 30, nr. 2, og på den anden side den berettigede interesse, du som journalist må antages at have i, at anmodningen om aktindsigt imødekommes fuldt ud. Efter min gennemgang af sagen har jeg ikke fundet grundlag for at kritisere ministeriets vurdering.

2.7. Sammenfattende mener jeg herefter ikke, at jeg kan kritisere, at Justitsministeriet kun delvist imødekom din aktindsigtsanmodning.

Med venlig hilsen

Jens Møller
Direktør

Kopi til:

Justitsministeriet

Sagsfremstilling 15/00988

Ved e-mail af 1. april 2014 anmodede du Justitsministeriet om aktindsigt i samtlige tilladelser og øvrige dokumenter i sager, hvori der var givet tilladelse til eksport af våben til Rusland siden 2008.

Ved breve af 9. april 2014 bad Justitsministeriet de virksomheder, som i perioden havde modtaget eksporttilladelser, om en udtalelse for at få belyst risikoen for eventuelle økonomiske skadevirkninger for virksomhederne ved en imødekommelse af aktindsigtsanmodningen. Ministeriet henviste til, at dokumenterne kunne indeholde oplysninger omfattet af offentlighedslovens § 30, nr. 2, om oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende.

Samme dag underrettede Justitsministeriet dig om de iværksatte høringer. Ministeriet oplyste samtidig, at det på den baggrund ikke havde været muligt at færdigbehandle sagen inden for 7 arbejdsdage, jf. offentlighedslovens § 36, stk. 2. Ministeriet forventede at træffe afgørelse inden 4 uger.

Ved afgørelse af 8. maj 2014 meddelte Justitsministeriet dig aktindsigt i to virksomheders sager, idet disse virksomheder ikke havde bemærkninger til aktindsigten (virksomhederne E og F). Samtidig sendte ministeriet dig kopi af udtalelser af 29. april og 30. april 2014 fra virksomhederne G og D og bad om dine eventuelle bemærkninger hertil. Det var disse virksomheders opfattelse, at meddelelse af aktindsigt i oplysninger om arten og antallet af udførte produkter samt oplysninger om modtageren, ville indebære en nærliggende og betydelig risiko for, at der af konkurrencemæssige grunde ville blive påført dem væsentlig økonomisk skade.

I en e-mail af 9. maj 2014 skrev du herefter bl.a. følgende:

”Jeg mener fortsat, at der bør gives aktindsigt i de to resterende tilladelser, da eksport af våben har væsentlig offentlig interesse, herunder også hvilke typer af våben der eksporteres, omfanget af eksporten samt modtagerne.

I den konkrete sag er der tale om en part i en versende konflikt, der har verdenssamfundets fulde opmærksomhed.

Min anmodning angår ikke nærmere specifikationer på de eksporterede produkter, og den omhandler derfor ikke forretningshemmeligheder. Desuden har virksomhederne ikke givet konkrete begrundelser, der kan sandsynliggøre en nærliggende risiko for væsentlige tab, ligesom accepten fra to andre producenter vidner om, at aktindsigt kan gives, uden at det vil skade virksomheden.”

Ved afgørelse af 4. juni 2014 meddelte Justitsministeriet dig delvis aktindsigt i sagerne vedrørende virksomhed G og virksomhed D. Ministeriet undtog oplysninger om arten og antallet af de udførte produkter samt oplysninger om modtageren fra aktindsigt. Det var ministeriets vurdering, at det var af væsentlig økonomisk betydning for virksomhederne, at der ikke blev givet aktindsigt i disse oplysninger, og det fremgik, at ministeriet bl.a. havde lagt vægt på de indhentede udtalelser. Endvidere fremgik det, at ministeriet havde overvejet at give meroffentlighed, men at en afvejning af hensynet bag offentlighedslovens § 30, nr. 2, over for den berettigede interesse, du som journalist måtte antages at have i, at anmodningen blev imødekommet, havde ført til, at ministeriet ikke havde fundet grundlag for at udlevere oplysningerne. Endelig fik du aktindsigt i to sager vedrørende en tredje virksomhed (H), der ikke havde haft bemærkninger til aktindsigten. Med afgørelsen fulgte kopi af udtalelser af 7. og 19. maj 2014 fra virksomheden C. Heraf fremgik, at det var af væsentlig kommerciel, herunder økonomisk, betydning for virksomheden, at oplysninger om produktnavne og formålet med tilladelserne ikke blev udleveret. Det samme gjorde sig gældende for oplysninger om faktiske udførelser (datoer, destination og antal) og modtageren af produkterne.

Ved e-mail af 6. juni 2014 gjorde du Justitsministeriet opmærksom på, at dit høringssvar af 9. maj 2014 tilsyneladende ikke var indgået i grundlaget for ministeriets afgørelse.

Den 24. juni 2014 traf Justitsministeriet endnu en afgørelse i sagen. Ministeriet meddelte dig delvis aktindsigt i sagerne vedrørende virksomhed C. Ministeriet undtog en række oplysninger efter offentlighedslovens § 30, nr. 2, idet ministeriet havde vurderet, at det var af væsentlig økonomisk betydning for virksomheden, at aktindsigtsanmodningen ikke blev imødekommet for så vidt angik de pågældende oplysninger. Det fremgik, at ministeriet bl.a. havde lagt vægt på udtalelserne fra virksomhed C. Af dokumenterne, der samtidig blev udleveret til dig, fremgik, at ministeriet havde undtaget oplysninger om det udførte produkt (produkt navn, antal mv.), navnet på modtageren samt oplysninger om formålet med udførelsen. Ministeriet havde derimod ikke – som lagt op til af virksomheden – undtaget navnet på modtagerlandet. Der var også andre eksempler på oplysninger, som virksomheden havde ønsket undtaget fra aktindsigt, men hvor det ikke var sket, f.eks. en oplysning om kategoriseringen af produktet på EU's våbenliste (se f.eks. virksomhedens ansøgning af [dato] i sagen (...)).

Af afgørelsen af 24. juni 2014 fremgik endvidere, at der i sagerne vedrørende virksomhed C indgik dokumenter vedrørende tilladelse til eksport til andre lande end Rusland. Disse dokumenter var ikke vedlagt, da ministeriet ikke anså dem for omfattet af din aktindsigtsanmodning. Endelig meddelte ministeriet dig aktindsigt i sagerne vedrørende tilladelse til våbeneksport til virksomhederne I og J, dog bortset fra dokumenter vedrørende eksport af våben til andre lande end Rusland, da de ikke var omfattet af din anmodning. Det fremgik af afgørelsen, at ministeriet ikke havde modtaget bemærkninger fra virksomhederne i forbindelse med den foretagne høring.

I anledning af din e-mail af 6. juni 2014 oplyste ministeriet i afgørelsen desuden, at dine bemærkninger i e-mail af 9. maj 2014 på grund af en beklagelig ekspeditionsfejl ikke var indgået i grundlaget for ministeriets vurdering i afgørelsen af 4. juni 2014. Efter en gennemgang af bemærkningerne fandt ministeriet dog ikke, at de kunne føre til et andet resultat. Ministeriet oplyste i lyset af dine bemærkninger bl.a., at ministeriet i hver enkelt af sagerne omfattet af din anmodning havde foretaget en konkret vurdering af retten til aktindsigt. Da sagerne efter ministeriets opfattelse ikke i alle tilfælde var umiddelbart sammenlignelige, havde vurderingen ikke i alle tilfælde medført, at ministeriet havde undtaget oplysninger efter offentlighedsloven § 30, nr. 2. Det fremgik, at dine bemærkninger også var indgået i grundlaget for den foreliggende afgørelse, da de var af generel karakter.

Ved e-mail af 27. juni 2014 klagede du over afgørelserne af 4. og 24. juni 2014, idet du på ny bl.a. gjorde gældende, at virksomhederne ikke havde givet konkrete begrundelser, der kunne sandsynliggøre en nærliggende risiko for væsentlige tab, hvis der blev givet aktindsigt som ønsket. Du henledte samtidig ministeriets opmærksomhed på, at der i internationalt regi var indgået en række aftaler om kontrol med våbeneksport, som alle indeholdt åbenhed som et væsentligt element. Du anførte i den forbindelse følgende:

”Den 2. april 2013 vedtog FN’s generalforsamling en traktat om våbenhandel, The Arms Trade Treaty (ATT), som indeholder en henstilling om åbenhed (art 5, 4). 154 lande stemte for traktaten, 3 imod og 23 undlod at stemme. Traktaten træder i kraft, når den er ratificeret af 50 lande. I april 2014 havde 31 lande ratificeret.

EU-landene vedtog i 2008 fælles regler for kontrol med eksport med militærteknologi og -udstyr Rådets fælles holdning 2008/944/FUSP af 8.12.2008. Det er en mellemstatslig aftale, hvor medlemsstater har

forpligtet sig til at kontrollere eksporten af våben nævnt på kontrollisten (art. 12). Hver medlemsstat skal offentliggøre en national beretning om eksport af militærteknologi og -udstyr, som er opført på EU's fælles liste over militært udstyr (art 8, 3).

EU har ligeledes i 2009 vedtaget en forordning for dual-use, der omfatter nogle produkter, der både kan bruges til civile og militære formål. Forordning nr. 428/2009 af 5. maj 2009. Forordningen berører det indre marked (EØS/EEA) og gælder derfor i alle de nordiske lande. Den kræver tilladelse til at eksportere visse produkter, der kan bruges til våben. Medlemsstaten, der giver eksporttilladelsen, skal straks underrette Kommissionen, som offentliggør oplysningen i et register (Official Journal). ”

Justitsministeriet meddelte dig ved brev af 4. juli 2014, at ministeriet på baggrund af din e-mail af 27. juni 2014 havde besluttet at genoptage behandlingen af din aktindsigtsanmodning. Ministeriet oplyste, at ministeriet i forbindelse med en fornyet vurdering bl.a. på ny ville rette henvendelse til de tre virksomheder, der havde haft indvendinger imod at give dig aktindsigt, og bede om eventuelle supplerende bemærkninger.

I fortsættelse heraf bad Justitsministeriet ved breve af 8. juli 2014 virksomhederne om nærmere at konkretisere, hvilke økonomiske skadevirkninger en imødekommelse af aktindsigtsanmodningen kunne have for dem, herunder navnlig hvordan aktindsigt i oplysningen om selve *arten* [min fremhævning] af det udførte produkt (for virksomhed C's vedkommende *navnet* [min fremhævning] på det udførte produkt) kunne påføre den enkelte virksomhed økonomisk skade.

Ved brev af 14. august 2014 bemærkede virksomhed D i den anledning følgende:

”Virksomhed D har arbejdet i (...) år på de (...) lande, med deltagelse på alle Industri og Militær udstillinger, hvilket er en meget stor investering.

Efter ca. (...) år kom gennembruddet, specielt for virksomhed G (...). Der har været og er fortsat et stort arbejde med investeringer at holde fast på disse markeder. Det har derfor været nødvendigt at etablere (...), således i [lande].

...

Det er vigtigt at understrege, at alle disse lande har lokale producenter, samt at alle større ikke-danske producenter arbejder på at komme ind i Europa.

Dette betyder, at informationer om D's salg/kunder/markeder omtalt i danske og udenlandske aviser og tidsskrifter straks vil blive læst og forstået af alle militærattachéer, der straks informerer virksomheder i [lande], der producerer tilsvarende teknologisk udstyr.

Følgenvirkninger af dette kan og vil være meget store. Således bedømmer D et tab på mindst 10 millioner EUR over en årrække, hvis vores konkurrenceevne svækkes. Det vil derfor være nødvendigt at nedlægge flere af vores kontorer og afskedige vores personale, så vi vurderer, at ca. 10 personer mister deres arbejde for D.

Jeg kan ikke sikkert bedømme, hvor meget skade dette vil medføre for virksomhed G, men det kan virksomhed G selv kommentere. ”

Virksomhed G skrev ved brev af 15. august 2014 således:

”Vores produkter har et meget højt teknologi indhold men er ikke patentbeskyttet. Ligeledes er vores produktionsprocesser af unik karakter, hvilket optimerer vores produkters kvalitet og vores konkurrencefordel.

Vores konkurrenter på verdensplan søger på enhver måde at få indsigt i vores teknologi og i vores produktions og drifts forhold samt vores relationer til de enkelte kunder. Det skal tilføjes, at alle vores kunder er internationale og indkøber State of the Art teknologi samtidig med at de er underlagt fortrolighed om relationen mellem dem og os om de enkelte kontrakter.

Vores konkurrenter, der blandt andet omfatter nogle af verdens største teknologi koncerner, anvender deres business intelligence til på enhver måde at sammenstykke informationer om vores produkter, udviklingsprojekter og kunderelationer med henblik på at bryde vores kunde relationer og anvende vor teknologi og processer og dermed fjerne os som et alternativ til dem og deres produkter.

Hvis vi som en (...) virksomhed ikke beskytter alle vore drifts- og forretningsforhold, vil vi løbe en meget væsentlig risiko økonomisk risiko, som i sidste ende kunne medføre, at vi må indstille vores forretning.

Hvis vi ikke kan fastholde omsætning og indtjening, vil vi ikke kunne fortsætte udviklingen af nye produkter, som giver os mulighed for at opretholde vores forretning. Derfor vil selv et begrænset fald i vores omsætning kunne få væsentlig negativ betydning for vores eksistens.

På den baggrund er det vores opfattelse at begge led i paragraf 30, nr. 2 er opfyldt, idet der for det første er tale om driftsforhold, og for det andet vil blot den mindste eksterne information om vores forhold som kendt i ministeriet medføre en meget betydelig risiko for, at vi påføres tab i form af manglende omsætning og dermed indtjening, der vil påføre os risiko for, at vores forretnings grundlag ikke kan fastholdes, – i værste fald en nedlukning af en (...) virksomhed indenfor et attraktivt teknologisk og for de ansatte udviklingsorienteret område. ”

Endelig uddybede virksomhed C de tidligere afgivne oplysninger om risikoen for økonomisk skadevirkning således (brev af 20. august 2014):

”Indledningsvist er det vores vurdering, at aktindsigt i oplysningerne vil medføre et samlet tab af omsætning mv. for virksomheden på 100-200 millioner over de kommende år.

Fortrolighed og sikkerhed er af afgørende betydning i forsvarsindustrien, herunder hos de forsvarsmyndigheder, der udgør virksomhedens kunder i forhold til de produkter, som eksporttilladelserne vedrører. Herudover er markedet for disse produkter kendetegnet ved, at der typisk kun er én kunde i hvert land samt få, men store konkurrenter på verdensplan.

I mange lande er de informationer som her ønskes offentliggjort underlagt fortrolighedsstempling m.v. af forskellig grad, og i henhold til hvert lands fortroligheds og sikkerhedsregler, er det absolut ikke alle eksportkontrollerede indkøb, der er offentligt kendte. Baggrunden er, at hvis det indkøbende lands fjender kommer i besiddelse af disse informationer, kan de direkte eller indirekte udlede det indkøbende lands styrkestørrelser, strategier, sårbarheder mv.

Hvis Danmark beslutter, at der skal gives aktindsigt i eksportkontroloplysninger, vil dette gennem medierne blive kendt i det internationale forsvarsmarked. Og vores internationale konkurrenter vil næppe være tilbageholdende med at fremhæve situationen. Indkøbende forsvarskunder omkring i verden vil herefter være meget tøvende med at lægge ordrer hos virksomhed C og hos dansk forsvarsindustri i det hele taget.

Som tidligere nævnt er virksomhed C's argumentation hidtil blevet accepteret af Justitsministeriet samt Udenrigsministeriet som led i virksomhedens indsigelse mod tidligere anmodninger om aktindsigt (sagsnr. (...)) og sagsnr. (...)).

Såfremt Justitsministeriet uanset ovenstående konkretisering har til hensigt at ændre den hidtidige forvaltningspraksis, anmodes om at vi afholder et møde om emnet, da det potentielt er et forsvars- og industripolitisk emne. ”

Ved brev af 29. august 2014 sendte Justitsministeriet dig kopi af de supplerende udtalelser og bad om dine eventuelle bemærkninger hertil.

Du bemærkede ved e-mail af 3. september 2014 i den anledning bl.a. følgende:

”Først og fremmest vil jeg gerne gentage, at jeg ikke søger oplysninger om de nærmere specifikationer på virksomhedernes produkter.

Samtidig mener jeg, at hemmeligholdelse af oplysninger ikke kan afhænge af de enkelte virksomheders interesser og holdninger, men må bygge på offentlighedslovens regler og de internationale regler og principper for offentlighed om våbeneksport.

Love, regler og konventioner er etableret for at sikre den offentlige kontrol med den internationale våbenhandel, og oplysninger om arten af de udførte produkter og deres modtagere er afgørende for den offentlige kontrol og indsigt i den danske våbeneksport, hvilket er helt i tråd med motivationen bag lovgivningen.

I høringsvaret fra virksomhed D nævnes, at virksomheden deltager i 'alle industri- og militærudstillinger'. På sådanne udstillinger for våben og andre produkter til militære formål har virksomheder mulighed for at studere konkurrenters produkter, og der er typisk frit tilgængelige informationer om produkterne. Med andre ord er virksomhedernes produkter altså til offentligt skue i disse fora, hvilket diskvalificerer argumentet om, at det skulle være en dyrebar forretningshemmelighed.

Samtidig fastslår lovgivningen, at oplysninger, der er tilgængelige og almindeligt kendte i branchen ikke må hemmeligholdes for offentligheden. Undtagelser skal begrænses til specifikke oplysninger om produktudvikling og forretningsstrategi og lignende, hvor der er nærliggende grunde til at regne med, at offentlighed vil medføre væsentlig skade for en virksomhed i forhold til konkurrenter.

Virksomhed C omtaler i sit høringssvar, at 'absolut ikke alle eksportkontrollerede indkøb' er offentligt tilgængelige. Baggrunden er ifølge virksomheden, at 'det indkøbende lands fjender kommer i besiddelse af disse informationer'. Det er formentlig rigtigt, at nogle lande ikke opfylder de internationale forpligtelser til offentlighed om våbeneksport, men det kan ikke legitimere, at Danmark hemmeligholder oplysninger. Offentlighed om våbeneksport er et vigtigt led i de internationale bestræbelser på at forebygge krig, jf. FN-traktaten om våbenhandel 2013 (art. 5,4), Wassenaaraftalen, EU-forordning 2008/944 og EU-direktiv 2009/43. ”

Den 19. februar 2015 traf Justitsministeriet afgørelse om at fastholde de tidligere afgørelser om aktindsigt. Af ministeriets brev fremgik bl.a. følgende:

”Af virksomhedernes supplerende høringssvar fremgår bl.a., at aktindsigt vil betyde, at kunder ikke vil have tillid til, at der er den nødvendige fortrolighed omkring anskaffelsen af forsvarsudstyr, og at der som følge heraf er nærliggende risiko for at miste kunder og dermed påføre virksomhederne betydelige økonomiske tab.

Ved e-mail af 3. september 2014 har De afgivet Deres bemærkninger til de pågældende virksomheders supplerende høringssvar. De har bl.a. bemærket, at visse af virksomhederne deltager i industri- og militærudstillinger, hvorved virksomhedernes produkter bliver gjort offentligt tilgængelige.

4. Efter en fornyet behandling af sagen finder Justitsministeriet ikke grundlag for at ændre ministeriets tidligere afgørelser om aktindsigt.

Justitsministeriet har i den forbindelse lagt vægt på det, som de enkelte virksomheder konkret har anført i deres høringssvar, herunder at der er nærliggende risiko for, at der påføres virksomhederne navnlig økonomisk skade af nogen betydning, hvis aktindsigten imødekommes. ”

Den 25. februar 2015 klagede du til mig over de afgørelser, som Justitsministeriet havde truffet i sagen. I klagen gengav du de argumenter, som du havde fremført over for ministeriet i dine e-mails af 27. juni og 3. september 2014. Den 5. marts 2015 uddybede du klagen, idet du på ny henviste til internationale forpligtelser i relation til kontrol af våbenhandel og kravet om offentlighed i den forbindelse.

Jeg bad ved brev af 6. marts 2015 Justitsministeriet om en udtalelse i anledning af din klage.

Af Justitsministeriets udtalelse af 27. marts 2015 fremgår bl.a. følgende:

”7. A har i sin klage til Folketingets Ombudsmand af 25. februar 2015 bl.a. anført, at Justitsministeriets afgørelser i sagen tegner et billede af, at det er op til de enkelte virksomheder at bestemme, om der skal meddeles aktindsigt i sager om tilladelser til eksport af våben mv. Desuden har A anført, at undtagelse af oplysninger i disse sager ikke kan afhænge af den enkelte virksomheds interesser og holdninger, men at afgørelsen må bero på offentlighedslovens regler og de internationale regler og principper, der gælder for våbeneksport.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at det fremgår af bemærkningerne til § 30, nr. 2 (L144, 2012/13), at bestemmelsen forudsætter, at forvaltningsmyndigheden foretager en konkret vurdering, der falder i to

led. Myndigheden skal først tage stilling til, hvorvidt der er tale om oplysninger vedrørende forretningsforhold m.v. Er det tilfældet, skal myndigheden dernæst foretage en vurdering af, om aktindsigt i disse oplysninger må antages at indebære en nærliggende risiko for, at der – typisk af konkurrencemæssige grunde – påføres den pågældende person eller virksomhed navnlig økonomisk skade af nogen betydning.

Det fremgår endvidere, at der i forhold til oplysninger, der er omfattet af nr. 2, gælder en klar formodning for, at udlevering af oplysninger vil indebære en nærliggende risiko for, at virksomheden eller den person, oplysningerne angår, vil lide skade af betydning.

Samtidig er det anført, at forvaltningsmyndigheden bør indhente en udtalelse fra den, oplysningen angår, for at få belyst risikoen for, at en udlevering af oplysninger om forretningsforhold mv. vil medføre den nævnte risiko for økonomisk skade.

I Offentlighedsloven med kommentarer, (1. udgave 2014), side 529 f anfører Mohammad Ahsan bl.a. følgende om offentlighedslovens § 30, nr. 2:

’I de specielle bemærkninger til § 30, nr. 2, er det dog anført, at der i forhold til oplysninger omfattet af bestemmelsen vil gælde en *klar formodning* for, at udlevering af oplysningerne vil indebære en nærliggende risiko for, at virksomheden eller den person, oplysningerne angår, vil lide skade af (nogen) betydning, jf. også betænkning nr. 1510/2009, side 1005. Hverken de specielle bemærkninger eller betænkningen indeholder noget nærmere om baggrunden for eller den nærmere betydning af formodningsreglen. Det må antages, at reglen skal ses i sammenhæng med, at myndigheden, der skal foretage den endelige skadesvurdering, typisk ikke vil have de nødvendige forudsætninger for at vurdere, om en udlevering af oplysningerne om drifts- eller forretningsmæssige forhold mv. omfattet af § 30, nr. 2, rent faktisk vil påføre den pågældende virksomhed økonomisk skade. Derfor anføres det også i de specielle bemærkninger til § 30, nr. 2, [...], at myndigheden bør indhente en udtalelse fra vedkommende virksomhed mv. I de tilfælde, hvor virksomheden giver udtryk for, at en udlevering vil påføre konkrete skadevirkninger for virksomhedens økonomi, og begrundet dette, må formodningsreglen indebære, at myndigheden normalt ikke behøver yderligere dokumentation for, at betingelserne [for at begrænse aktindsigten efter § 30, nr. 2; min tilføjelse], er opfyldt.

[...]

Det skal dog samtidig bemærkes, at formodningsreglen ikke ændrer ved, at myndigheden (for en principiel betragtning) fortsat skal foretage en konkret vurdering af, om udleveringen vil indebære en nærliggende risiko for [at der påføres virksomheden navnlig et; min tilføjelse] økonomisk tab af nogen betydning, jf. også de specielle bemærkninger til § 30, nr. 2. Kravet om den konkrete vurdering indebærer, at en generel angivelse af hensynet til konkurrencemæssige forhold på det pågældende område, den blotte gengivelse af bestemmelsens ordlyd, jf. FOB 2001, side 281, eller en generel vurdering af risikoen for tab, jf. f.eks. FOB 2007, side 31 [side 315; min bemærkning], ikke i sig selv er nok til at meddele afslag på aktindsigt.

Der må formentlig kræves, at myndigheden navnlig i lyset af virksomhedens udtalelse – og i tvivlstilfælde i lyset af ’forretningsoplysningernes’ karakter sammenholdt med bl.a. konkurrencesituationen på det pågældende område – konkret vurderer (eller angiver), hvilke økonomiske skadevirkninger der vil indtræde, jf. princippet i FOB 1997, side 105. ’

På den ovennævnte baggrund er virksomhedernes høringssvar tillagt væsentlig betydning i forbindelse med Justitsministeriets afgørelse.

Justitsministeriet skal desuden bemærke, at den omstændighed, at visse virksomheder ikke har haft indvendinger mod, at der blev meddelt aktindsigt i de tilladelser, der berører dem, efter ministeriets opfattelse ikke har betydning for omfanget af den aktindsigt, der skal meddeles i de øvrige udførselstilladelser omfattet af anmodningerne. Det må således antages, at skadevirkningen ikke skal vurderes på et generelt brancheniveau – men konkret fra virksomhed til virksomhed.

Den blotte omstændighed, at én virksomhed mener, at der ikke er en væsentlig økonomisk skadevirkning ved meddelelse af fuld aktindsigt i de udførselstilladelser, som vedrører denne virksomhed, kan således efter Justitsministeriets opfattelse ikke udelukke, at en anden virksomhed inden for samme branche vil kunne sandsynliggøre, at der konkret for dén virksomhed kan eksistere en væsentlig økonomisk skadevirkning, hvis der meddeles fuld aktindsigt i denne virksomheds udførselstilladelser.

8. A har desuden i sin klage til Folketingets Ombudsmand henledt opmærksomheden på en række internationale aftaler om bl.a. åbenhed om våbeneksport.

Justitsministeriet kan dertil oplyse, at Danmark er forpligtet til i et vist omfang at offentliggøre oplysninger om eksport af våben mv., og at ministeriet indtil 2011 har bidraget til Udenrigsministeriets årlige rapport om udførsel af våben og produkter med dobbelt anvendelse fra Danmark. Rapporterne indeholder bl.a. nærmere statistik over antallet af permanente tilladelser til udførsel af militært udstyr fordelt på region, land, modtagertype og materieltype, værdi af permanente tilladelser til udførsel af militært udstyr fordelt på region, land, modtagertype og materieltype samt navngivne virksomheders antal af meddelte udførselstilladelser. Det bemærkes, at det ikke er muligt ud fra statistikken at koble navngivne virksomheder med bestemte tilladelser til at udføre nærmere angivne produkttyper til specifikke modtagerlande.

Den årlige udførselsrapport udarbejdes ikke længere og er erstattet af en årlig statistisk oversigt over antal og værdi af tilladelser udstedt til permanent udførsel af militært udstyr fordelt på region, land og materieltype, som udfærdiges af Justitsministeriet, hvilket senest er sket for år 2012. Der indgår ikke i denne statistik en opgørelse over navngivne virksomheder, som er meddelt udførselstilladelse.

Justitsministeriet skal i øvrigt bemærke, at virksomheden C i deres høringssvar har anmodet om, at modtagerlandet blev undtaget. Som det fremgår af det materiale, der er meddelt aktindsigt i, har Justitsministeriet ikke imødekommet dette.

Justitsministeriet har herved særligt lagt vægt på, at oplysninger om, at der er meddelt tilladelse til eksport til nærmere bestemte kategorier af militært udstyr til nærmere bestemte lande, allerede fremgår af den årlige udførselsrapport/statistiske oversigt, som er offentlig tilgængelig. Den omstændighed, at offentlige oplysninger om modtagerland og kategori af udstyr kan kobles til en konkret virksomhed, kan efter ministeriets opfattelse ikke som udgangspunkt udgøre en sådan skadesrisiko af væsentlig økonomisk betydning for de berørte virksomheder, at det kan begrunde en undtagelse af oplysninger om modtagerlandet fra de omhandlede udførselstilladelser.

9. A har endvidere i sin klage til Folketingets Ombudsmand bemærket, at virksomhederne deltager i industri- og militærudstillinger, hvorved virksomhedernes produkter bliver gjort offentlige tilgængelige.

Justitsministeriet kan hertil oplyse, at i det omfang sager, om tilladelse til eksport af våben mv. vedrører tilladelser udstedt til brug for industri- og militærudstillinger, vil der – som i nærværende sag – skulle foretages en konkret vurdering af, om oplysninger om produkttype, produktnavn, antal, modtagerland og modtager/slutbruger kan udleveres. En sådan vurdering vil eventuelt kunne falde anderledes ud end vurderingen i nærværende sag. De pågældende tilladelser i nærværende sag vedrører imidlertid ikke tilladelser udstedt til brug for industri- og militærudstillinger, men er udstedt til brug for eksport af våben mv. til konkrete modtagere.

Det A anfører vedrørende industri- og militærudstillinger kan således efter Justitsministeriets opfattelse ikke føre til, at de undtagne oplysninger i nærværende sag skal udleveres. ”

Den 7. april 2015 sendte jeg dig en kopi af Justitsministeriets udtalelse og bad om inden to uger at modtage dine eventuelle bemærkninger hertil.

Ved brev af 24. april 2015 konstaterede jeg, at jeg ikke havde hørt fra dig, og jeg oplyste, at jeg nu ville forsøge at behandle sagen på grundlag af de oplysninger, som jeg har fået fra dig og Justitsministeriet.

Ved e-mail af 5. maj 2015 fremkom du med bemærkninger til ministeriets brev af 27. marts 2015. Du skrev således:

”I Offentlighedskommissionens betænkning blev foreslået en videreførelse af undtagelsen for forretningshemmeligheder uden ændringer.

Justitsministeriet henviser i sit brev til, at der i lovforslagets bemærkninger står, at der er en klar formodning for undtagelse. Denne tilføjelse har ikke dækning i betænkningen. Derfor vil jeg gerne opfordre Ombudsmanden til at se bort fra denne og pålægge ministeriet at give aktindsigt i tilladelserne til gavn for offentligheden og transparensen i det politiske system. ”

Jeg bekræftede ved brev af 7. maj 2015 modtagelsen af dit brev og oplyste, at dine bemærkninger ville indgå i grundlaget for min behandling af sagen.